

АНОТАЦІЯ

Зубко В. С. **Підготовка майбутніх психологів до професійної мобільності в умовах педагогічного університету.** Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю: 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями). Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Вінниця, 2021.

Аналіз вітчизняних і закордонних філософських, соціологічних, психологічних, педагогічних джерел засвідчив, що проблема підготовки майбутніх психологів до професійної мобільності є однією з актуальних і пріоритетних у системі вищої педагогічної освіти, зокрема, в Україні.

У дослідженні з'ясовано, що ступінь розроблення проблеми підготовки майбутніх психологів до професійної мобільності не відповідає рівню її теоретичної і практичної значущості. Виявлено, що освітні програми професійної підготовки майбутніх психологів у педагогічних університетах не передбачають спеціальної підготовки студентів до професійної мобільності. Визначено потенційні можливості саме такої підготовки щодо формування готовності майбутніх психологів до професійної мобільності.

«Готовність майбутніх психологів до професійної мобільності» у дослідженні визначено як інтегративну якість особистості, яка в умовах високої динамічності суспільних відносин засвідчує внутрішню готовність особистості до якісних змін; виявляється у здатності до швидкого набуття й узагальнення нових професійних знань і умінь; готовності до прийняття рішень й здатності адаптуватися у разі зміни завдань діяльності практичного психолога; гнучкості поведінки і діяльнісному реагуванні, що забезпечує ефективність й компетентність у всіх сферах професійної діяльності.

У дисертаційному дослідженні розкрито сутність та структуру готовності майбутніх психологів до професійної мобільності у поєднанні чотирьох компонентів: мотиваційно-аксіологічного, когнітивно-

пізнавального, операційно-технологічного, особистісно-рефлексивного; визначено критерії готовності майбутніх психологів до професійної мобільності та їх показники: система ціннісних орієнтацій майбутніх психологів (наявність у майбутніх психологів стійкої мотивації до отримання професійно значущих знань; спрямованість на самореалізацію в професійній діяльності; усвідомлення соціальної значущості професії психолога й значущості для нього готовності до професійної мобільності; наявність усвідомленої внутрішньої потреби в професійній мобільності та ціннісного ставлення до професійної мобільності); система професійних знань, на основі яких формується готовність до професійної мобільності (повнота засвоєння професійних (теоретичних) знань з фаху; здатність до самостійного розв'язування професійних (психологічних) ситуацій; знання психологічних основ професійної мобільності; обсяг знань про сутність, зміст, особливості професійної мобільності майбутніх психологів); рівень практичної готовності майбутніх психологів до професійної мобільності (уміння самостійно оволодівати різними видами професійних знань; ступінь сформованості уміння прогнозувати професійну діяльність та наслідки своїх дій; професійна ініціативність, пізнавальна та творча активність; уміння проектувати власний професійний розвиток, моделювати процес розвитку власної професійної мобільності); здатність до самооцінювання власної готовності до професійної мобільності з метою підвищення її рівня (здатність до рефлексії, уміння оцінити власні професійні й особистісні можливості; сформованість позитивної «Я-концепції»; сформованість навичок самооцінки власної готовності до професійної мобільності; професійно важливі якості психолога (відкритість до змін), креативність, гнучкість, довіра до людей і до себе, толерантність, самостійність, цілеспрямованість, комунікативність, здатність до адаптації в колективі, емоційно-вольова готовність до прийняття рішень тощо) та рівні сформованості готовності майбутніх психологів до професійної мобільності: індиферентний, базовий, продуктивний.

За результатами проведення констатувального етапу експерименту виявлено, що студенти мають певний життєвий досвід для аналізу професійної мобільності, однак ця якість не завжди асоціюється в них з майбутньою професійною діяльністю. Одними з причин недостатньої сформованості готовності до професійної мобільності як інтегральної професійно значущої якості у майбутніх психологів є: традиційна зорієнтованість вищої освіти психологів лише на фахову підготовку, в результаті усвідомлення значущості для студентів готовності до професійної мобільності знижується; відсутність у значної частини студентів мотивації підготовки до професійної мобільності; відсутність в освітньому середовищі університету належних педагогічних умов для формування готовності до професійної мобільності як професійно значущої якості.

Результати констатувального етапу експерименту дали змогу зробити висновок про необхідність здійснення педагогічних впливів щодо розширення системи ціннісних орієнтацій майбутніх психологів, збагачення системи їхніх професійних знань, на основі яких формується готовність до професійної мобільності, підвищення рівня практичної готовності студентів до професійної мобільності. Тобто, доведена необхідність розроблення педагогічних умов, моделі, методики реалізації умов формування готовності майбутніх психологів до професійної мобільності; їх експериментальної перевірки; розроблення спецкурсу «Професійна мобільність майбутнього психолога» для поглиблення змісту навчання; впровадження різних форм і методів навчання для підвищення рівня готовності майбутніх психологів до професійної мобільності.

У дисертаційному дослідженні обґрунтовано педагогічні умови формування готовності майбутніх психологів до професійної мобільності: використання інтерактивних методів та технологій дистанційного навчання, зорієнтованих на розв'язання професійних завдань; забезпечення умотивованого розв'язання студентами професійно спрямованих ситуаційних завдань під час вивчення фахових дисциплін та різних видів практик;

залучення студентів до квазіпрофесійної діяльності з метою активізації спрямованості на професійну мобільність; створення й упровадження навчально-методичного комплексу підготовки майбутніх психологів до професійної мобільності.

Розроблена структурно-функціональна модель формування готовності майбутніх психологів до професійної мобільності є цілісною системою, що складається з трьох блоків (теоретико-методологічного, змістовно-операційного, діагностично-результативного) і комплексно відображає мету, завдання, педагогічні умови, принципи, форми й методи підготовки студентів до професійної мобільності.

Експериментальна перевірка основних положень дисертації здійснювалася шляхом впровадження методики реалізації педагогічних умов формування готовності майбутніх психологів до професійної мобільності. Для експерименту було відібрано експериментальну (129 осіб) та контрольну (138 осіб) групи з приблизно однаковим початковим рівнем сформованості у студентів готовності до професійної мобільності.

Розроблена поетапна методика реалізації педагогічних умов формування готовності майбутніх психологів до професійної мобільності (організаційно-мотиваційний; практично-методичний; рефлексивно-оцінний етапи) комплексно відображає мету, завдання, принципи, форми й методи розвитку досліджуваної якості. На кожному з цих етапів здійснювалося послідовне впровадження обґрунтованих педагогічних умови формування готовності майбутніх психологів до професійної мобільності.

Аналіз результатів формувального етапу експерименту засвідчив, що розроблені педагогічні умови формування готовності майбутніх психологів до професійної мобільності і методика їх реалізації забезпечують структурну перебудову всіх компонентів досліджуваної особистісної якості, що виявилось у загальній якісній та кількісній динаміці її сформованості.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що:

вперше визначені й обґрунтовані педагогічні умови (використання

інтерактивних методів та технологій дистанційного навчання, зорієнтованих на розв'язання професійних завдань; забезпечення умотивованого розв'язання студентами професійно спрямованих ситуаційних завдань під час вивчення фахових дисциплін та різних видів практик; залучення студентів до квазіпрофесійної діяльності з метою активізації спрямованості на професійну мобільність; створення й упровадження навчально-методичного комплексу підготовки майбутніх психологів до професійної мобільності); створено структурно-функціональну модель підготовки майбутніх психологів до професійної мобільності; розроблено поетапну методику реалізації педагогічних умов формування готовності майбутніх психологів до професійної мобільності (організаційно-мотиваційний; практично-методичний; рефлексивно-оцінний етапи);

- *уточнено* сутність і структурні компоненти (мотиваційно-аксіологічний, когнітивно-пізнавальний, операційно-технологічний, особистісно-рефлексивний) готовності майбутніх психологів до професійної мобільності; критерії (система ціннісних орієнтацій майбутніх психологів; система професійних знань, на основі яких формується готовність до професійної мобільності; рівень практичної готовності майбутніх психологів до професійної мобільності; сформованість навичок самооцінки власної готовності до професійної мобільності, професійно важливі якості психолога), показники та характеристики рівнів (індиферентний, базовий, продуктивний) готовності майбутніх психологів до професійної мобільності;

- *дістали подальшого розвитку* форми й методи підготовки майбутніх психологів до професійної мобільності.

Практичне значення дослідження полягає в обґрунтуванні, розробленні, апробації та впровадженні авторської поетапної методики реалізації педагогічних умов формування готовності майбутніх психологів до професійної мобільності, укладанні навчально-методичного посібника «Підготовка майбутніх психологів до професійної мобільності»; методичних рекомендацій «Професійна мобільність майбутніх психологів: методи

діагностування», де містяться вказівки щодо застосування діагностичних методів, анкети для викладачів педагогічних університетів, які вони можуть використовувати у своїй роботі з метою діагностики й підготовки майбутніх психологів до професійної мобільності. Практичне значення отриманих результатів полягає також у розробленні та впровадженні в освітній процес авторського спецкурсу «Професійна мобільність майбутнього психолога» для студентів спеціальності 053 Психологія.

Ключові слова: майбутні психологи; професійна мобільність, готовність майбутніх психологів до професійної мобільності, компоненти, критерії, рівні готовності майбутніх психологів до професійної мобільності, підготовка, педагогічні умови; методика реалізації педагогічних умов.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Зубко В. С. Професійна мобільність як один із чинників професійної успішності майбутніх психологів. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Зб. наук. пр. Випуск 52. Редкол. Київ – Вінниця : ТОВ фірма «Планер». 2018. С. 299–302.
2. Зубко В. С. Підготовка майбутніх психологів до професійної мобільності в умовах запровадження європейських стандартів. *Всеукраїнський науково-практичний журнал «Директор школи, ліцею, гімназії». Спеціальний тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору»*. № 4. Кн. 1. Том 1 (83). К. : Гнозис. 2019. С. 39–50.
3. Лазаренко Н. І., Зубко В. С. Педагогічний потенціал фахової підготовки майбутніх психологів щодо формування готовності до

професійної мобільності. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*: збірник наукових праць. Вінниця : ТОВ «Друк плюс». 2020. Вип. 55. С. 137–145.

4. Зубко В. С. Зміст і структура готовності майбутніх психологів до професійної мобільності. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : педагогічні науки*. Гол. ред. О. В. Діденко. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2020. № 4(16). С. 78–91.

5. Зубко В. С. Педагогічні умови формування готовності майбутніх психологів до професійної мобільності. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*: Зб. наук. праць. Випуск 64. Редкол. : В. І. Шахов (голова) та ін. Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2020. С. 146–150.

6. Зубко В. С. Результати діагностики готовності майбутніх психологів до професійної мобільності. *Вісник післядипломної освіти*. Випуск 14(43). «Серія «Педагогічні науки». 2021. С. 164–157.

Статті в зарубіжних наукових періодичних виданнях

7. Зубко В. С. Професійна мобільність майбутнього психолога: сутність поняття. *International Journal of Education and Science, Latvia*. Vol. 2, №. 4, 2019. Рр. 32–33.

Монографії

8. Лазаренко Н. І., Зубко В. С. Підготовка майбутніх психологів до професійної мобільності у період глобалізації, інтернаціоналізації та інноваційних змін у сучасному світі. *Особистісно-професійний розвиток учителя: погляди стейкхолдерів : монографія*. Упорядники: Акімова О. В., Фрицюк В. А. Вінниця : ТОВ «Друк», 2020. С. 5–15.

Навчальні посібники

9. Зубко В. С. Підготовка майбутніх психологів до професійної мобільності: навчально-методичний посібник. Вінниця : ТОВ «Друк», 2020. 177 с.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

10. Zubko V. Essence and structure of readiness of future psychologists for professional mobility. *XI International Scientific and Practical Conference Social and Economic Aspects of Education in Modern Society*. Warsaw, Poland. 2019. Pp.41–44.

11. Zubko V. Information and communication technologies in the process of technology preparation in the process of preparation for professional mobility. *Innovative development of science and education. Abstracts of the 4th International scientific and practical conference*. ISGT Publishing House. Athens, Greece. 2020. Pp. 184–188.

12. Зубко В. С., Лазаренко Н. І. Професійна мобільність майбутніх психологів: соціологічний аспект : «*Eurasian scientific congress*». Abstracts of IX International Scientific and Practical Conference. (September 6–8, 2020) Barcelona, Spain. Pp. 96–100.

13. Зубко В. С. Готовність майбутніх психологів до професійної мобільності. The 6th International scientific and practical conference «*Scientific achievements of modern society*» (February 5–7, 2020). Cognum Publishing House, Liverpool, United Kingdom. 2020. Pp. 674–683.

14. Zubko V. S. Preparation of future psychologists for professional mobility in the educational process of the university. «*The world of science and innovation*». Abstracts of the 4th International scientific and practical conference. (November 11–13, 2020) Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2020. Pp. 674–683.

15. Зубко В. С. Теоретичні основи підготовки майбутніх психологів до професійної мобільності. «*Actual trends of modern scientific research*». Abstracts of VII International Scientific and Practical Conference. Munich, Germany. 14-16 February 2021. Pp. 312-318.

16. Зубко В. С. Професійна мобільність майбутніх психологів у наукових дослідженнях. *Актуальні проблеми сучасної науки та наукових досліджень* : зб. наук. пр. Вип. 10 (13). Редк. Р. С. Гуревич (голова) та ін. Вінниця : ТОВ фірма «Планер». 2017. С. 111–114.

17. Зубко В. С. Професійна мобільність як предмет наукових досліджень. *Актуальні проблеми технологічної, професійної освіти, культурології та дизайну* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з нагоди 40-річчя факультету технологій та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, 9-10 жовтня 2018 року. За ред. проф. В.П. Титаренко, А.Ю. Цини; Полтав. нац. пед. ун-т імені В.Г. Короленка, каф. теорії та методики технологічної освіти. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2018. С. 297–304.

18. Зубко В. С. Професійна мобільність майбутніх психологів як фактор успішної самореалізації в суспільному середовищі. *Актуальні проблеми сучасної науки та наукових досліджень* : зб. наук. пр. Вип. 10 (13). Редк. Р. С. Гуревич (голова) та ін. Вінниця : ТОВ фірма «Планер». 2018. С. 135–138.

19. Зубко В. С., Лазаренко Н. І. Професійна мобільність майбутніх психологів: педагогічний аспект дослідження. *Теоретичні та методологічні проблеми сучасної педагогіки та психології* : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 09–10 листопада 2018 р.). ГО «Інститут інноваційної освіти»; Науково-навчальний центр прикладної інформатики НАН України. Миколаїв : ГО «Інститут інноваційної освіти», 2018. С. 51–53.

20. Зубко В. С. Проблема підготовки майбутніх психологів до професійної мобільності. *Новини науки XXI століття* : збірник наукових матеріалів XXIV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Вінниця, 23 листопада 2018 року. С. 45–47.

21. Зубко В. С. Підготовка до професійної мобільності майбутніх психологів в університеті. *Основні напрямки розвитку педагогічної науки. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Рівне, 7–8 грудня 2018 року). Херсон : Видавництво «Молодий вчений», 2018. С. 117–118.

22. Зубко В. С. Професійна мобільність майбутніх психологів: соціологічний аспект. *Інтеграція світових наукових процесів як основа суспільного прогресу : Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Київ, 23–24 листопада 2018 р.). ГО «Інститут інноваційної освіти»; Науково-навчальний центр прикладної інформатики НАН України. Київ : ГО «Інститут інноваційної освіти», 2018. С. 29–31.

23. Зубко В. С. Підготовка майбутніх психологів до професійної мобільності в умовах запровадження європейських стандартів.: *Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього процесу* 1(83) том, Східно-Європейський інститут психології, Міжнародна експертна агенція «Консалтинг і Тренінг», Видавництво ТОВ «Гнозис», Київ : 2019. С. 39–50.

*Наукові праці, які додатково відображають наукові результати
дисертації*

24. Зубко В. С. Професійна мобільність як складова професійної компетентності майбутніх психологів. *Професійна-педагогічна компетентність : навчальний посібник*. За ред. І. Л. Холковської [І. Л. Холковська, А. О. Давидчук, В. С. Зубко та ін.]. Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2018. С. 79–89.

25. Зубко В. С. Професійна мобільність майбутніх психологів: методи діагностування. Методичні рекомендації. Вінниця : ТОВ «Друк», 2020. 70 с.

ABSTRACT

Zubko V. S. Training of future psychologists for professional mobility in the conditions of the pedagogical university. Qualification scientific paper, manuscript.

The dissertation for obtaining the scientific degree of the Doctor of Philosophy (Ph.D.) in the speciality 015 Vocational education (by specialization), 01 Education / Pedagogy. Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Vinnytsia, 2021.

The analysis of Ukrainian and foreign philosophical, sociological, psychological, pedagogical sources showed that the problem of training future psychologists for professional mobility is one of the most relevant and high-priority in the system of higher pedagogical education in Ukraine.

Drawing on the generalization of modern scientific literature on the problem of training future psychologists for professional mobility, the degree of development of the problem does not correspond to the level of its theoretical and practical significance has been found out. It was found out that the bachelor's program of professional training of future psychologists in pedagogical universities does not provide for thorough training of future psychologists for professional mobility, but it has a significant reserve for this.

The study «Readiness of future psychologists for professional mobility» is defined as a dynamic, integrative quality of personality, which in the conditions of high dynamism of social relations indicates the internal readiness of the individual for qualitative changes (the content of professional activity); the ability to getting and generalizing new professional knowledge and skills quickly (gnostic, interactive-communicative, diagnostic, design, etc) is indentified; readiness for decision-making and the ability to adapt in the case of changes in the tasks of the practical psychologist; flexibility of behavior and activity-based reaction, which provides the effectiveness of professional activity and competence at a high level in all areas of psy counseling.

The thesis research reveals the essence and defines the structure of the readiness of future psychologists for professional mobility in a combination of four components: motivational-axiological, cognitive, operational-technological,

personal-reflexive; criteria for the readiness of future psychologists for professional mobility and their indicators: the system of value orientations of future psychologists (whether future psychologists have a stable motivation to obtain professionally significant knowledge; focus on self-realization in professional activities; the realization of the social significance of the profession of a psychologist and the importance being ready for professional mobility for them; the presence of a conscious internal need for professional mobility and the value attitude of future psychologists to professional mobility); the readiness for professional mobility is formed proceeding from the system of professional knowledge (the acquisition of professional (theoretical) knowledge in the specialty; the ability to solve professional (psychological) situations independently; knowledge of the psychological foundations of professional mobility; the amount of knowledge about the essence, content, and features of professional mobility of future psychologists); the level of practical readiness of future psychologists for professional mobility (the ability to master various types of professional knowledge independently; the degree of forming the ability to predict professional activities and the consequences of their actions; professional initiative, cognitive and creative activity; the ability to design their own professional development, modeling the process of developing their own professional mobility); the ability to self-attitude their own readiness for professional mobility in order to increase its level (the ability to selfconsciousness, the ability to evaluate one's own professional and personal capabilities; the formedness of positive «Self-concept»; the formedness of self-attitude skills of one's own readiness for professional mobility in order to improve it; professionally important qualities of a psychologist (openness to changes, creativity, flexibility, confidence in humanity and in themselves, tolerance, independence, sense of purpose, communication skills, ability to adapt in a group, emotional- volitional readiness to decisions making, etc.) and the levels of formedness of readiness of future psychologists for professional mobility: indifferent, basic, productive.

According to the results of the summative stage of the experiment, it was found out that students have a certain life experience for the analysis of professional mobility, but this quality is not associated with their future professional activity. The most important reasons for the lack of formedness of readiness for professional mobility as an integral professionally significant quality in future psychologists are: the traditional orientation of higher education of psychologists only on professional training, as a result, the importance of students' readiness for the professional mobility decreases; the lack of motivation of a significant part of students to prepare for professional mobility; the lack of appropriate organizational and pedagogical conditions in the educational environment of the university for the forming readiness for professional mobility as a professionally significant quality.

The results of the summative stage of the experiment allowed to conclude that it is necessary to carry out pedagogical actions to expand the system of value orientations of future psychologists, to enrich the system of their professional knowledge, on the basis of which the readiness for professional mobility is formed, the increasing the level of practical readiness of students for professional mobility. The author demonstrate that the necessity of developing the organizational and pedagogical conditions, pattern, and methodology for the implementation of conditions for the formation of the readiness of future psychologists for professional mobility; developing a special course «Professional mobility of a future psychologist» to improve the knowledge; implementation of various forms and methods of training to increase the level of readiness of future psychologists for professional mobility.

The dissertation research substantiates the organizational and pedagogical conditions for the formation of the readiness of future psychologists for professional mobility: the use of interactive methods and distance learning technologies focused on solving professional problems; providing students with a motivated solution to professionally oriented situational problems during the study of professional disciplines and various types of practices; attracting students to

quasi-professional activities in order to activate the focus on professional mobility; creating and implementing an educational and methodological complex for training future psychologists for professional mobility.

The structural and functional pedagogical model of forming the readiness of future psychologists for professional mobility is developed. It is an integral system consisting of three blocks (theoretical and methodological, content-operational, diagnostic-effective) and comprehensively reflects the goal, objectives, organizational and pedagogical conditions, principles, forms and methods of training students for professional mobility.

An experimental verification of the main statements of the thesis was conducted by introducing a methodology for implementing organizational and pedagogical conditions for the forming the readiness of future psychologists for professional mobility. The experimental (129 people) and control (138 people) groups with approximately the same initial level of readiness for professional mobility were selected for the experiment.

A step-by-step methodology for implementing organizational and pedagogical conditions for the formation of future psychologists' readiness for professional mobility (organizational and motivational, practical and methodological, reflexive and evaluative stages) is developed that comprehensively reflects the goal, objectives, principles, forms and methods of developing the quality under study. At each of these stages, the consistent implementation of the organizational and pedagogical conditions for the formation of the readiness of future psychologists for professional mobility was conducted.

The analysis of the results of the formative phase of the experiment showed, that the developed organizational-pedagogical conditions of forming the readiness of future psychologists for professional mobility and the methodology of their implementation provide structural restructuring of all components of the studied personal quality, which showed to be in the overall qualitative and quantitative dynamics of its formedness.

The scientific novelty of the research is that:

The organizational and pedagogical conditions are defined and justified for *the first time* (using interactive methods and distance learning technologies focused on solving professional issues); providing students with motivated solutions to professionally oriented situational tasks during the studying of professional disciplines and various types of practices; involving students in quasi-professional activities in order to increase the focus on professional mobility; creation and implementation of an educational and methodological complex for training future psychologists for professional mobility); a model for training future psychologists for professional mobility has been created; a step-by-step methodology for implementing organizational and pedagogical conditions for the formation of future psychologists' readiness for professional mobility has been developed (organizational and motivational, practical and methodological, reflexive and evaluative stages);

The essence and structural components (motivational-axiological, cognitive, operational-technological, personal-reflexive) of the readiness of future psychologists for professional mobility *are specified*; criteria (the system of value orientations of future psychologists; the system of professional knowledge, on the basis of which the readiness for professional mobility is formed; the level of practical readiness of future psychologists for professional mobility; the formedness of self-attitude skills of their own readiness for professional mobility with the aim of its self-improvement, professionally important qualities of a psychologist), indicators and characteristics of the levels (indifferent, basic, productive) of the readiness of future psychologists for professional mobility;

The forms and methods of training future psychologists for professional mobility *have been further developed*.

The practical significance of the research lies in the substantiation, development, approbation and implementation of the author's step-by-step methodology for the realization of organizational and pedagogical conditions for the forming the readiness of future psychologists for professional mobility, the study guide «Readiness of future psychologists for professional mobility»;

methodological recommendations «professional mobility of future psychologists: diagnostic methods», which contains instructions on the use of diagnostic methods, questionnaires for teachers of pedagogical universities, which they can utilize in their work in order to train future psychologists for professional mobility. The practical significance of the results obtained also lies in the development and implementation in the educational process of the author's special course «Professional mobility of the future psychologist» for students of the specialty 053 Psychology.

Keywords: future psychologists, professional mobility, readiness of future psychologists for professional mobility, components, criteria, levels of readiness of future psychologists, training, organizational and pedagogical conditions.